

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Παγκόσμια παρακολούθηση του περιβάλλοντος και της ασφάλειας (GMES): Προκλήσεις και επόμενα βήματα για τη συνιστώσα «διάστημα»

COM(2009) 589 τελικό

(2011/C 44/26)

Εισηγητής: ο κ. ΙΟΖΙΑ

Στις 28 Οκτωβρίου 2009 και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Παγκόσμια παρακολούθηση του περιβάλλοντος και της ασφάλειας (GMES): Προκλήσεις και επόμενα βήματα για τη συνιστώσα «διάστημα»

COM(2009) 589 τελικό

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 15 Ιουνίου 2010.

Κατά την 464η σύνοδο της ολομέλειάς της, της 14ης και 15ης Ιουλίου 2010 (συνεδρίαση της 14ης Ιουλίου 2010), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 135 ψήφους υπέρ και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) χαιρετίζει την ανακοίνωση της Επιτροπής, ελπίζοντας ότι με τις προτάσεις και τις οδηγίες που περιέχει θα οδηγήσει σε επιχειρησιακές αποφάσεις, χρηματοδοτήσεις και συνεκτικές πολιτικές εκ μέρους των οργάνων λήψεως των αποφάσεων.

1.2 Η ΕΟΚΕ τάχθηκε πάντα υπέρ των προτάσεων της Επιτροπής σχετικά με τη διαστημική πολιτική, η οποία είναι μία εκ των τεχνολογικών προτεραιοτήτων που χρήζουν εντατικότερης ανάπτυξης. Η υπεύθυνη και βιώσιμη χρήση του διαστήματος για πολιτικούς και ειρηνικούς σκοπούς αποτελεί θαυμάσιο μέσο ανάπτυξης.

1.3 Η διαστημική έρευνα γενικότερα και το πρόγραμμα GMES, ειδικότερα, εντάσσονται δικαιωματικά στη «νέα πράσινη οικονομία». Η ανάπτυξη των εφαρμογών στους τομείς της γεωργίας, της διαχείρισης των κλιματικών αλλαγών, της ακρίβειας των μετεωρολογικών προβλέψεων και της χωροταξικής διαχείρισης αποτελούν τη βάση ενός νέου μοντέλου, το οποίο θέτει τη βιώσιμη ανάπτυξη ως άξονα προτεραιότητας της καινοτομίας και της τεχνολογικής έρευνας.

1.4 Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται τις ανησυχίες της Επιτροπής όσον αφορά την απουσία χρονικού ορίζοντα για την εφαρμογή του προγράμματος. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το εν λόγω πρόγραμμα θα πρέπει να παραταθεί τουλάχιστον έως το 2030 και συγχρόνως να προβλεφθεί η διατήρηση ορισμένων βασικών λειτουργιών του και κατά τα μετέπειτα χρόνια.

1.5 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι χρηματοδοτικοί πόροι είναι ανεπαρκείς, τόσο διότι δεν λαμβάνεται υπόψη η εξέλιξη των τιμών των τεχνολογικών δομοστοιχείων των δορυφόρων «Sentinel», όσο και λόγω του πενιχρού ποσοστού που προορίζεται για E&A, ιδίως για τις ανάγκες συγκέντρωσης στοιχείων όσον αφορά την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και την ασφάλεια. Για την ικανοποίηση των

υπαρχουσών αναγκών, θα απαιτηθούν ακόμη τουλάχιστον 700-800 εκατομμύρια ευρώ για την περίοδο 2014-2020. Το κόστος των εκτοξεύσεων έχει αυξηθεί σημαντικά, όπως και οι δαπάνες ηλεκτρονικού εξοπλισμού.

1.6 Το «διαστημικό όνειρο», το οποίο μοιράστηκαν γενιές ολόκληρες, θα πρέπει να αναβιώθει με τη βοήθεια φιλόδοξων προγραμμάτων· προσέλκυση του ενδιαφέροντος των νέων στις διαστημικές σπουδές, εξασφάλιση σταθερών προοπτικών εργασίας, προβολή της τεράστιας κοινωνικής σημασίας προγραμμάτων όπως το GMES, τα οποία μπορούν να συμβάλουν στον περιορισμό των αρνητικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και να διευκολύνουν τις ανθρώπινες δραστηριότητες συνεισφέροντας στην πρόληψη ακραίων καιρικών φαινομένων, όπως οι πλημμύρες και οι περιοδοί παρατεταμένης ξηρασίας. Ο έλεγχος των επιβλαβών εκπομπών στην ατμόσφαιρα θα συμβάλει στο να εξακριβωθεί η αποτελεσματικότητα των μέτρων που αποσκοπούν, παραδείγματος χάρι, στη μείωση του CO₂ ή να ληφθούν τα ενδεδειγμένα μέτρα σε περίπτωση παραβίασης της νομοθεσίας για την εμπορία ανθρώπων, εκ παραλλήλου με τις δραστηριότητες του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRONTEX).

1.7 Το πρόγραμμα GMES μπορεί να συμβάλει αποφασιστικά στην πολιτική διαχείρισης των αποβλήτων, εντοπίζοντας τις παράνομες χωματερές και τις διαρροές τοξικών ουσιών. Το διαστημικό πρόγραμμα GMES είναι απολύτως απαραίτητο να ασχοληθεί και με τα «διαστημικά» απόβλητα, δηλαδή με την ανάκτηση από το διάστημα των εγκαταλελειμμένων σταθμών και των δορυφόρων εκτός λειτουργίας. Το πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Διαστήματος (ΕΟΔ) για την επιτήρηση του διαστήματος, σε συνδυασμό με το γερμανικό σύστημα TIRA, μπορεί να βοηθήσει στη διατήρηση υπό έλεγχο των μυριάδων διαστημικών αποβλήτων. Από το 1957 έως σήμερα έχουν εκτοξευθεί πάνω από 5 000 δορυφόροι και επί του παρόντος εκτοξεύεται ένας δορυφόρος σχεδόν κάθε δύο ημέρες.

1.8 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η θετική επίδραση ενός προγράμματος με ενδεδειγμένο χρονικό ορίζοντα μπορεί να αποτελέσει κινητήριο μοχλό για την άμεση συμμετοχή των δημόσιων και ιδιωτικών επιχειρηματικών κύκλων του κλάδου και να συμβάλει στον προγραμματισμό των επενδύσεων τους στους τομείς της ανάπτυξης των τεχνολογιών με στόχο την παραγωγή ολοένα και πιο αποτελεσματικών συστημάτων ανίχνευσης από πλευράς κόστους και επιδόσεων. Η δυνατότητα προσέλκυσης ιδιωτικών επενδύσεων και δημιουργίας μιας αγοράς υπηρεσιών θα αποδειχθεί ζωτικής σημασίας για την επιτυχία του συνολικού εγχειρήματος.

1.9 Τα κράτη μέλη που δεν συμμετέχουν σε αυτό το εγχείρημα και απέχουν ακόμη πολύ από την ανάπτυξη διαστημικής πολιτικής θα μπορούσαν να εκλάβουν τη βέβαιη συνέχιση των κοινοτικών προγραμμάτων ως εγγύηση για την ανάληψη δικών τους πρωτοβουλιών. Ενόψει της εξισορρόπησης των γνώσεων και των προσπαθειών στον κλάδο της διαστημικής πολιτικής, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της απόφασης του Φεβρουαρίου του 2010 για τη σύσταση του «Συμβουλίου των εταιρών του GMES» με την ενεργό παρουσία 27 κρατών μελών. Ο εν λόγω οργανισμός θα μπορούσε να είναι ανοικτός στους εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών.

1.10 Η ύπαρξη ενός μακροπρόθεσμου προγράμματος θα προετοιμάζε επίσης το έδαφος για να αποκτήσει η Ευρωπαϊκή Ένωση μεγαλύτερη ισχύ και πολιτική βαρύτητα έναντι των λοιπών παγκόσμιων πρωταγωνιστών που δραστηριοποιούνται σήμερα στον διαστημικό τομέα και ενδέχεται να έχει θετική επίδραση στη διαπραμάτευση της αναγκαίας χρηματοδοτικής συμβολής που θα μπορούσε να προκύψει από την πρόσβαση στα προγράμματα και στα αποτελέσματα αποστολών που δεν ελέγχονται από την ΕΕ.

1.11 Το πρόγραμμα GMES είναι σε θέση να συμβάλει καθοριστικά σε διάφορους τομείς μείζονος σημασίας, όπως η ωκεανογραφία, ο έλεγχος της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα, η κατάρτιση χαρτών ακριβείας σχετικά με τη χρήση των γαιών ή η ταχεία χαρτογράφηση περιοχών που πλήττονται από φυσικές καταστροφές, αποτελώντας κατ' αυτόν τον τρόπο αναγκαίο βοήθημα για την ανάληψη δράσεων πολιτικής προστασίας.

1.12 Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι η ανάγκη διάθεσης σημαντικών πόρων δεν μπορεί να αποτελέσει, στην παρούσα φάση της βαθιάς οικονομικής κρίσης, παράγοντα επιβράδυνσης των επενδύσεων αυτών· αντιθέτως, το πρόγραμμα GMES –με την κινητοποίηση των μέγιστων διαθέσιμων πόρων και με την υποστήριξη μιας ενημερωμένης κοινής γνώμης σχετικά με όλες τις δυνατότητες– δύναται να συμβάλει στην ταχύτερη έξοδο από την κρίση, δημιουργώντας ένα εξαιρετικό επιστημονικό και παραγωγικό δυναμικό, με συνεπακόλουθες θετικές επιπτώσεις που θα επιτρέψουν στην ΕΕ να ανακτήσει την πρωτοκαθεδρία σε έναν τομέα ο οποίος βρίσκεται σήμερα σε παρακμή.

2. Εισαγωγή

2.1 Η απόφαση της ΕΕ να αποκτήσει ένα ολοκληρωμένο ευρωπαϊκό σύστημα γεωσκόπησης για την παροχή πληροφοριών και υπηρεσιών στον τομέα του περιβάλλοντος και της ασφάλειας, με την ονομασία «Παγκόσμια παρακολούθηση του περιβάλλοντος και της ασφάλειας» (GMES), αποτελεί μια στρατηγική επιλογή που επιτρέπει στην ΕΕ να διατηρήσει και να ενισχύσει την ηγετική της θέση στον τομέα των πολιτικών αεροδιαστημικών εφαρμογών.

2.2 Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που ορίζει το σχέδιο δράσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2001, το πρόγραμμα GMES επιχειρεί να συνδυάσει τις ανάγκες της κοινωνίας σε ζητήματα περιβάλλοντος και ασφάλειας με τις προηγμένες τεχνικές και επιχειρησιακές ικανότητες που παρέχουν τα επίγεια και δορυφορικά συστήματα γεωσκόπησης. Το πρόγραμμα αποτελεί απάντηση με την

οποία διασφαλίζεται εγκαίρως η πρόσβαση στις περιβαλλοντικές πληροφορίες σε παγκόσμια, περιφερειακή και τοπική κλίμακα, χωρίς να διακυβεύεται η ανεξαρτησία όσον αφορά τα εξής: βιώσιμη ανάπτυξη, κλιματικές αλλαγές σε παγκόσμια κλίμακα, κοινή πολιτική άμυνας και ασφάλειας, ευρωπαϊκός χώρος έρευνας, ευρωπαϊκή στρατηγική για το διάστημα.

2.3 Το σύστημα βασίζεται στην ανάλυση στοιχείων γεωσκόπησης που παρέχονται από δορυφόρους και από δίκτυα επιτόπια παρακολούθησης. Μετά την ανάλυση και την επεξεργασία τους, τα εν λόγω δεδομένα τίθενται στη διάθεση των τελικών χρηστών: εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών και υπηρεσιών, περιβαλλοντικών φορέων και οργανώσεων πολιτικής προστασίας κ.λπ. Το πρόγραμμα GMES είναι μια πρωτοβουλία που προάγουν και εφαρμόζουν από κοινού η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Διαστήματος (ΕΟΔ). Στο πλαίσιο της εν λόγω πρωτοβουλίας, ο ΕΟΔ συμβάλλει καθοριστικά στην ανάπτυξη της διαστημικής συνιστώσας και η ΕΕ δραστηριοποιείται για την προώθηση και τη συγκέντρωση της ζήτησης.

2.4 Το πρόγραμμα GMES περιλαμβάνει τρία μέρη: τη συνιστώσα «διάστημα», τη συνιστώσα «επιτόπια (in situ) υποδομή» και τη συνιστώσα «υπηρεσίες», για την οποία η Επιτροπή έχει εκδώσει πρόταση κανονισμού και επί της οποίας έχει ήδη γνωμοδοτήσει η ΕΟΚΕ (1).

2.5 Μεταξύ των τριών συνιστωσών, η συνιστώσα του διαστήματος είναι με διαφορά η πλέον δαπανηρή και αυτή που καθορίζει την ποιότητα και την ποσότητα των υπηρεσιών που μπορούν να παρασχεθούν. Περιλαμβάνει έξι σειρές αποστολών γεωσκόπησης «Sentinel» –εκ των οποίων οι πέντε χρηματοδοτούνται ήδη– που αναμένεται να ξεκινήσουν το 2012. Οτιδήποτε σχετίζεται με τον διαστημικό τομέα ελέγχεται, συντονίζεται και υλοποιείται από τον ΕΟΔ: οι επαφές με τις βιομηχανίες για την ανάπτυξη των δορυφόρων και των αναγκαίων υποδομών, αλλά και η διαχείριση των πιλοτικών προγραμμάτων τα οποία εφαρμόζονται σε αυτήν τη φάση και πρόκειται να αξιολογηθούν για τις μελλοντικές εφαρμογές.

3. Η ανακοίνωση της Επιτροπής

3.1 Στην ανακοίνωσή της η Επιτροπή προβαίνει σε απολογισμό των βημάτων προόδου που σημειώθηκαν έως τώρα στον τομέα των υπηρεσιών και των επιτόπιων υποδομών, τα οποία έχουν ήδη αποφέρει ικανοποιητικά αποτελέσματα χρησιμοποιώντας τις υφιστάμενες διαστημικές υποδομές, ειδικότερα στις αποστολές του Eumetsat και του ΕΟΔ, καθώς και στις εθνικές αποστολές.

3.2 Το 2008 τέθηκαν οι βάσεις για την αρχιτεκτονική του συστήματος, κυρίως όσον αφορά τις χρηματοδοτικές ανάγκες και τις σχετικές δημοσιονομικές πολιτικές. Για την υλοποίηση του προγράμματος θα χρειαστεί η διάθεση των αναγκαίων πόρων εντός του προσεχούς πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου της Ένωσης. Για την περίοδο 2014-2020, ο ΕΟΔ προβλέπει δαπάνη ύψους 4,23 δισεκατομμυρίων (2).

3.3 Στο εν λόγω έγγραφο εξετάζονται διεξοδικά ορισμένες καιρίες πτυχές της ευρωπαϊκής διαστημικής πολιτικής, της οποίας βασικό κρίκο αποτελεί το πρόγραμμα GMES, από κοινού με τα ευρωπαϊκά προγράμματα GNSS (EGNOS και Galileo).

(1) ΕΟΚΕ 96/2010 - Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το ευρωπαϊκό πρόγραμμα γεωσκόπησης (GMES) και τις αρχικές του επιχειρήσεις (2011-2013) - COM(2009) 223 τελικό - 2009/0070 (COD).

(2) ESA/C (2009) 36.

3.4 Η Επιτροπή επισημαίνει τις προτεραιότητες χρηματοδότησης για την υλοποίηση και την ανάπτυξη των «Sentinel» 1, 2 και 3, τη συνεχή διαθεσιμότητα των στοιχείων και, τέλος, την ανάγκη άρσης των επιφυλάξεων των κρατών μελών σχετικά με τη διάρκεια του προγράμματος, η οποία προβλέπεται επί του παρόντος έως το 2020.

3.5 Σύμφωνα με την Επιτροπή, απαιτείται ένας κανονισμός σχετικά με την ιδιοκτησία των στοιχείων ενόψει μιας πολιτικής πλήρους και εγγυημένης πρόσβασης. Εξετάζεται επίσης το ζήτημα της ιδιοκτησίας των υποδομών και της διαχείρισής τους.

3.6 Ένα σημαντικό τμήμα του εγγράφου αφορά την πολιτική των συμβάσεων, οι οποίες πρέπει να συνδυάζουν την αποδοτικότητα από πλευράς κόστους με τη διασφάλιση συνέχειας κατά τη διάρκεια των στοιχείων.

3.7 Η διεθνής συνεργασία είναι βασική συνιστώσα του συνολικού προγράμματος GMES. Στο πλαίσιο αυτό, το GMES αντιπροσωπεύει την κοινοτική συμβολή στο παγκόσμιο πρόγραμμα γεωσκόπησης GEOSS. Η Επιτροπή θα αναπτύξει περαιτέρω ανταλλαγές και εταιρικές σχέσεις στο πλαίσιο της Επιτροπής Δορυφόρων Γεωσκόπησης (CEOS), της διαστημικής επιτροπής που είναι επιφορτισμένη με ειδικές ευθύνες όσον αφορά την παρακολούθηση των αποτελεσμάτων της κλιματικής αλλαγής, τις ανταλλαγές και τις συμπράξεις.

3.8 Στα συμπεράσματά της, η Επιτροπή συνοψίζει το έγγραφο, αναλαμβάνοντας τη δέσμευση να παρακολουθήσει από κοντά την ολοκλήρωση του προγράμματος και τη συνεχή ανανέωσή του με βάση τα αιτήματα των χρηστών.

4. Παρατηρήσεις της ΕΟΚΕ

4.1 Η ΕΟΚΕ, θεωρεί τη διαστημική πολιτική ως μία από τις τεχνολογικές προτεραιότητες που πρέπει να αναπτυχθούν εντατικά και επομένως χαϊρετίζει την ανακοίνωση της Επιτροπής, ελπίζοντας ότι με τις προτάσεις και τις οδηγίες που περιέχει θα οδηγήσει σε επιχειρησιακές αποφάσεις, χρηματοδοτήσεις και συνεκτικές πολιτικές εκ μέρους των οργάνων λήψης των αποφάσεων.

4.2 Η ΕΟΚΕ εκφέρει θετική γνώμη, συμμεριζόμενη τις ανησυχίες της Επιτροπής όσον αφορά την έλλειψη σαφήνειας εκ μέρους των κρατών μελών σχετικά με τον χρονικό ορίζοντα εφαρμογής του προγράμματος GMES, και θεωρεί αναγκαίο να ταχθούν τα κράτη μέλη σαφώς υπέρ ενός προγράμματος που θα πρέπει ήδη να παραταθεί τουλάχιστον έως το 2030, αλλά και συγχρόνως να προβλεφθεί η δυνατότητα διατήρησης ορισμένων βασικών λειτουργιών του και κατά τα επόμενα χρόνια, μετά το 2030.

4.3 Ο κόσμος των επιχειρήσεων είναι επίσης απαραίτητος για τον προγραμματισμό των επενδύσεων εντός επαρκούς χρονικού διαστήματος, καθώς και για την ανάπτυξη των τεχνολογιών με στόχο την παραγωγή ολόενα και πιο αποτελεσματικών συστημάτων ανίχνευσης τόσο από πλευράς κόστους όσο και ποιότητας των επιδόσεων.

4.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το ποσό των 4 δισεκατομμυρίων ευρώ, που προβλέπεται βάσει της μακροπρόθεσμης ανάλυσης του ΕΟΔ, είναι ανεπαρκές. Πράγματι, τα περίπου 600 εκατομμύρια ετησίως δεν λαμβάνουν υπόψη την εξέλιξη των τιμών των τεχνολογικών δομοστοιχείων του αστερισμού δορυφόρων «Sentinel». Όσον αφορά το ποσό που διατίθεται για Ε&Α, θεωρείται και αυτό ανεπαρκές, κυρίως για τις ανάγκες συλλογής σημαντικών στοιχείων όσον αφορά την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και την ασφάλεια.

4.5 Η ΕΟΚΕ επικροτεί πλήρως τις προτάσεις της Επιτροπής, αλλά ζητά να επιδειχθεί ακόμη μεγαλύτερη αποφασιστικότητα

όσον αφορά τους αναγκαίους χρηματοδοτικούς πόρους διότι εκτιμά ότι θα απαιτηθούν ακόμη τουλάχιστον 700-800 εκατομμύρια ευρώ κατά την περίοδο 2014-2020, να μετατεθεί ο χρονικός ορίζοντας του προγράμματος το λιγότερο έως το 2030, να προβλεφθεί το άνοιγμα της διαστημικής αγοράς στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις όλων των κρατών μελών, να θεσπισθεί ένας κανονισμός χαρακτηριζόμενος από σαφήνεια και ευρύτητα πνεύματος όσον αφορά την πολιτική πρόσβασης στα δεδομένα, να υπάρξει έντονος συντονισμός όλων των παραγόντων που συμμετέχουν στο πρόγραμμα και, τέλος, να ενισχυθεί η διεθνής διάσταση του προγράμματος.

4.6 Η ίδια η Επιτροπή επισημαίνει την ανάγκη μεγαλύτερων επενδύσεων στον τομέα της ασφάλειας και σε μία πρόσφατη ανακοίνωσή (?) της υπενθυμίζει ότι, στο πλαίσιο του 7ου ΠΠ (θεματικός τομέας «διάστημα»), δημοσιεύθηκε πρόσκληση υποβολής προτάσεων για την ανάπτυξη προ-επιχειρησιακών υπηρεσιών GMES για τη θαλάσσια επιτήρηση. Μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που να χρησιμοποιεί όλα τα διαθέσιμα μέσα είναι η αναγκαία απάντηση για τη διαφύλαξη του περιβάλλοντος, για την προστασία των θαλασσών και των ακτών μας από το παράνομο εμπόριο, καθώς και για τη διάσωση ανθρώπινων ζωών που πέφτουν στα χέρια αδιστακτων εγκληματικών οργανώσεων.

4.7 Στο πλαίσιο αυτό, είναι αναγκαίοι πρόσθετοι πόροι για την υποστήριξη τόσο των προγραμμάτων διαρκούς κατάρτισης των εργαζομένων του κλάδου όσο και για την παροχή κινήτρων στις νέες γενιές, ώστε να στραφούν στη μελέτη του διαστήματος και των πιθανών εφαρμογών. Τα τελευταία χρόνια, εξαιτίας και της μείωσης του ενδιαφέροντος της κοινής γνώμης για το ζήτημα αυτό, μειώθηκε και το ενδιαφέρον για την αεροδιαστημική μηχανική, με αποτέλεσμα να σημειωθεί σημαντική πτώση των εγγραφών και των πτυχιούχων σε αυτήν την ειδικότητα. Έλλειψη αρχίζει να παρατηρείται και στους τεχνικούς και είναι αναγκαία μια ειδική πολιτική για να στραφούν οι ενδιαφερόμενοι σε αυτές τις σπουδές. Ένας από τους συχνότερους λόγους που δρουν αποτρεπτικά γι' αυτές τις σχολές αφορά τις προοπτικές εργασίας, οι οποίες δεν παρέχουν βεβαιότητα και ασφάλεια.

4.8 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής όσον αφορά την άμεση απόκτηση της κυριότητας του συστήματος και, συνεπώς, την ανάληψη της ευθύνης για τη διαχείρισή του. Πέραν των εγγυήσεων ως προς την ασφάλεια, η επιλογή μιας ανοικτής συνεχούς και ελεύθερης πρόσβασης –με τη θέσπιση ειδικού κανονισμού– κρίνεται σκόπιμη και ορθή. Η εξασφάλιση της πρόσβασης μπορεί να δημιουργήσει τις κατάλληλες συνθήκες για την προσέλκυση του ενδιαφέροντος των ιδιωτών επενδυτών στην παροχή υπηρεσιών. Η δημιουργία μιας αγοράς που θα συνδέεται με το σύστημα GMES δεν αντιπροσωπεύει απλώς μια οικονομική ευκαιρία και μια κοινωφελή υπηρεσία, αλλά θα μπορούσε επίσης να επιτρέψει τον καταμερισμό ορισμένων δαπανών διαχείρισης των υπηρεσιών εδάφους.

4.9 Θεμελιώδης για την ορθή διαχείριση των δεδομένων θα είναι η επιλογή της αρχιτεκτονικής του συστήματος. Η εμπορική εκμετάλλευση θα πρέπει να προϋποθέτει πάντα μια συμμετοχή στις δαπάνες, μετά από εύλογο χρονικό διάστημα προσαρμογής της αγοράς, όπως συμβαίνει με μερικές υπηρεσίες στο Διαδίκτυο οι οποίες ήταν έως τώρα δωρεάν, αλλά αρχίζουν πλέον σταδιακά να απαιτούν συνδρομή από τους χρήστες. Κατ' αρχήν, τα δεδομένα θα πρέπει να είναι δωρεάν και προσβάσιμα για τις δημόσιες διοικήσεις, με διαφοροποιημένες μεθόδους αναλόγως των αναγκών απορρήτου και ασφάλειας.

(3) Προς την ενοποίηση της θαλάσσιας επιτήρησης: ένα κοινό περιβάλλον ανταλλαγής πληροφοριών για τον θαλάσσιο τομέα της ΕΕ - COM(2009) 538 τελικό

Πρόσφατα έκαναν την εμφάνισή τους σημαντικές εφαρμογές δορυφορικής παρακολούθησης. Οι υψομετρικοί δορυφόροι του προγράμματος «My Ocean» εντόπισαν την επανεμφάνιση του φαινομένου Ελ Νίνιο το 2009· το πρόγραμμα MACC (Monitoring Atmosphere Composition and Climate – Παρακολούθηση της σύνθεσης της ατμόσφαιρας και του κλίματος), το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα των υπηρεσιών του προγράμματος GMES, προσέφερε πληροφορίες για την πραγματοποίηση προσομοιώσεων σχετικά με τη δυναμική επέκταση του νέφους της ισλανδικής ηφαιστειακής τήφρας· μια άλλη υπηρεσία του προγράμματος GMES ονομάζεται SAFER (Services and Applications For Emergency Responses – Υπηρεσίες και εφαρμογές για την αντιμετώπιση καταστάσεων εκτάκτου ανάγκης) και αποσκοπεί στην κατάρτιση εμπειριστατών χαρτών εντός διαστήματος έξι ωρών από τη στιγμή που συμβαίνουν διάφορες φυσικές καταστροφές, όπως σεισμοί, πλημμύρες ή καθιζήσεις του εδάφους, χαρτών οι οποίοι μπορούν να αποδειχθούν ανεκτίμητης αξίας για την παρέμβαση των δυνάμεων πολιτικής προστασίας· το σύστημα G-Mosaic (Pilot services for security - πιλοτικές υπηρεσίες ασφάλειας) αναμένεται να παρακολουθεί την επικράτεια για ποικίλους λόγους ασφάλειας, από την επίβλεψη των πυρηνικών εγκαταστάσεων έως τα ρεύματα της παράνομης μεταναστευσης και από την επιτήρηση των συνόρων έως την ανάλυση των ζημιών λόγω πολέμου και των σχετικών αναγκών.

4.10 Ιδιαίτερη προσοχή απαιτεί η πολιτική των συμβάσεων. Οι αρχές της «Small Business Act» θα πρέπει να εφαρμόζονται πάντα στη περίπτωση των δημόσιων συμβάσεων, ειδικότερα των κοινοτικών. Χρειάζεται μια σοβαρή πολιτική υποστήριξης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, κυρίως των χωρών που δεν διαθέτουν ακόμη ισχυρό παραγωγικό σύστημα και θα πρέπει και αυτές να επωφεληθούν από τις τεράστιες επενδύσεις που πρόκειται να γίνουν στον εν λόγω τομέα. Η συνιστώσα «διάστημα» του GMES δεν έχει μόνο ανάγκη από τις μεγάλες εξειδικευμένες επιχειρήσεις στον ηλεκτρονικό αεροδιαστημικό τομέα, αλλά και από τις μικρές επιχειρήσεις που είναι επίσης σε θέση να προσφέρουν καινοτόμες λύσεις. Για να αποκτήσει το πρόγραμμα ευρωπαϊκό χαρακτήρα, η Επιτροπή οφείλει να ενισχύσει τη σύσταση κοινοπραξιών μεταξύ πολυεθνικών εταιρειών.

4.11 Η ΕΟΚΕ συνιστά έναν συνεχώς στενότερο συντονισμό μεταξύ των διαφόρων φορέων που συμμετέχουν στην υλοποίηση του προγράμματος: της Επιτροπής, των κρατών μελών, του ΕΟΔ και του Eumetsat και υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής για κατανομή των ευθυνών μεταξύ των διαφόρων αυτών συντελεστών, σύμφωνα με όσα ορίζει η ανακοίνωση.

4.12 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ο ΕΟΔ διαθέτει τις αναγκαίες γνώσεις για να αναλάβει την τελική διαχείριση των διαστημικών υποδομών, σε συνεργασία με τις εθνικές υπηρεσίες όσον αφορά τη συντήρηση, την ανάπτυξη και την αντικατάσταση του αστερισμού των δορυφόρων. Συνιστά δε ανεπιφύλακτα την ανάληψη όλων των νομικά επιτρεπτών πρωτοβουλιών για να καταστεί δυνατή η υλοποίηση της φυσικής αυτής επιλογής.

4.13 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, είναι απολύτως αναγκαίο να συνεχιστεί η ανάπτυξη της δράσης για την ενίσχυση της διεθνούς

συνεργασίας. Η καταπολέμηση των κλιματικών αλλαγών πραγματοποιείται αναγκαστικά σε παγκόσμια κλίμακα και η κοινή χρήση των δεδομένων θα είναι απαραίτητη για τον προσδιορισμό, σε πραγματικό χρόνο, της εξέλιξης των συνεπειών από τις εκπομπές αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου και τη συνεπακόλουθη κλιματική αλλαγή. Η Επιτροπή ορθώς εξέτασε αυτήν την πτυχή και η ΕΟΚΕ συνιστά τη συμμετοχή και άλλων εταιριών από γειτονικές περιοχές και, πιθανώς, την ένταξή τους στην ευρωπαϊκή στρατηγική για την προστασία του εδάφους και των θαλασσών και για την ασφάλεια. Για παράδειγμα, η Ένωση για τη Μεσόγειο θα μπορούσε να αποτελέσει μια εξαιρετική βάση για την ανάπτυξη αυτής της συνεργασίας στο πλαίσιο των σημερινών προγραμματικών προτεραιοτήτων για την πολιτική προστασία, τον καθαρισμό της Μεσογείου και την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, ενώ θετικά μπορεί να συμβάλει και η ικανότητα προσδιορισμού των ιδιαιτεροτήτων σε άλλες ειδικές περιοχές, όπως, για παράδειγμα, οι δραστηριότητες που αναπτύσσονται ήδη στην περιοχή της Βαλτικής και του Δούναβη.

4.14 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της σύστασης του «Συμβουλίου των εταιριών του GMES» από τα 27 μέλη, το οποίο προβλέπει επίσης τη συμμετοχή της Ελβετίας και της Νορβηγίας ως μελών του ΕΟΔ. Στον οργανισμό αυτόν, την Προεδρία του οποίου θα έχει η Επιτροπή, ανατίθεται η αποστολή να εγκαθιδρύσει συνεργασία μεταξύ των οργανισμών όλων των κρατών μελών, να επικουρεί την Επιτροπή για τον έλεγχο της συνεπούς εφαρμογής του προγράμματος, την εκπόνηση ενός στρατηγικού πλαισίου και την ανταλλαγή εμπειριών και ορθών πρακτικών σχετικά με ζητήματα GMES και γεωσκόπησης. Ο εν λόγω αντιπροσωπευτικός οργανισμός μπορεί να συμβάλει στην υπερνίκηση των διαφορών που υφίστανται επί του παρόντος μεταξύ των παλαιών και των νέων κρατών μελών ως προς τις γνώσεις και τις δραστηριότητες σε διαστημικά ζητήματα. Η δημιουργία ενός φόρουμ των ιδιωτών χρηστών θα ήταν απολύτως ενδεδειγμένη για την έγκαιρη ανάλυση των προοπτικών του συστήματος και για τη συνεργασία με το Συμβούλιο.

4.15 Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να επιδειχθεί στις βραχυπρόθεσμες προγραμματικές ανάγκες, και ειδικότερα στη λειτουργία της σειράς Α των δορυφόρων Sentinel, στην εκτόξευση της σειράς Β και στον εφοδιασμό των βασικών στοιχείων για τη σειρά Γ.

4.16 Η Ισπανική Προεδρία –η οποία εκδήλωσε ζωηρό ενδιαφέρον για τον κανονισμό σχετικά με το πρόγραμμα GMES και τις υπηρεσίες του– και η Βελγική Προεδρία –η οποία επιδεικνύει ιδιαίτερη προσοχή στο ζήτημα της ευρωπαϊκής διαστημικής πολιτικής– συμφωνούν αμφότερες ότι απαιτείται νέα ώθηση. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι υπέρ της υποστήριξης του εν λόγω ζητήματος. Συνεπώς, πληρούνται οι προϋποθέσεις για τον προσδιορισμό των πτυχών που απαιτούν ακόμη διασαφήνιση: ανεύρεση και διάθεση των αναγκαίων πόρων για το πρόγραμμα· άρση των επιφυλάξεων που εξακολουθούν να υφίστανται σχετικά με τον χρονικό ορίζοντα του GMES, επιτρέποντας έτσι την ανάπτυξη των αστερισμών «Sentinel» ήδη από τώρα, σύμφωνα με το καθορισμένο πρόγραμμα· ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας· και πραγματοποίηση περισσότερων επενδύσεων στον τομέα της έρευνας και ανάπτυξης.

Βρυξέλλες, 14 Ιουλίου 2010.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI